

Høringsuttalelse om KPA 2016 for Bergen kommune

Oppsummering

Naturvernforbundet Hordaland mener overordnede mål for KPA skal være:

1. Kraftig reduksjon i skadelige utslipp: Klimagasser, NOX, mikroplast m.m.
2. Bevaring av biologisk mangfold: Ingen nedbygging av matjord og myr.

Faren for klimakollaps og fortsatt utryddelse av dyre- og plantearter er alvorlig og akutt. Derfor må arbeidet mot disse farene veie tyngst om det oppstår interessekonflikter.

Naturvernforbundet støtter hovedretningen:

Vi støtter hovedstrategien i KPA: Vekk fra den bilbaserte, spredte byen, til Gåbyen.

Nye motorveier undergraver Gåbyen og hindrer kutt av utslipp:

Bygging av nye motorveier fører til økt veitrafikk og utflytting til nabokommuner. Denne planlagte, kraftige **utbyggingen av veikapasiteten underminerer** målene i KPA om Gåbyen og kutt i utslipp. Slitasje på bildekk er en av våre største kilder til utslipp av **mikroplast**, og nok en viktig grunn til å få ned veitrafikken.

Det må slås fast at **ingen bilbaserte kjøpesentre får utvide totalarealet.**

Buss skal gå foran bil: **På alle firefelts veier må to av feltene bli kollektivfelt.**

Omtenkssom fortetting:

Fortetting er et verktøy som sparer store områder fra nedbygging og muliggjør Gåbyens idealer - men den må foregå på rette måten. Vi lanserer begrepet *omtenksom fortetting*, der **vern av dyre- og plantearter** skal være en ledesnor.

Matjord og myrer må ikke røres. Ingen utbygging i truede naturtyper og biotoper for rødlistede arter eller i byfjellsonen. Krav om grønne tak på flere typer nye bygg.

Mesteparten av **fortettingen må skje på allerede bearbeidet, men dårlig utnyttet areal.**

Høye boligpriser må motvirkes ved aktiv, offentlig styring:

Høyt prisnivå på nye boliger i fortettingssoner presser mange ut av Bergen kommune og undergraver hovedstrategien i KPA. NVH foreslår følgende tiltak:

- Det bør bli **lov å bygge boliger uten parkeringsplass**, ikke bare i indre sentrumssonen, men også i sentrumskjerne- og byfortettingssoner.
- **Nye, kollektive hovedtraseer** for annen kollektivtrafikk enn bybane (buss, båt) bør defineres og etableres i tillegg til bybanelinjene. Fortetting også langs disse stoppene kan minske presset rundt bybanestoppene.
- **Flere nye byområder med mange boliger i sentrale strøk** bør etableres parallelt.

Oversikt over alle endringsforslag til "Bestemmelser og retningslinjer" - se helt bakerst.

Omtenssom fortetting

Naturvernforbundet Hordaland støtter fullt ut at perifere, potensielle nye boligfelt som f.eks. Vårheia og Dyngeland ikke blir tillatt etablert, men tilbakeført til status som LNF-område.

Prinsippene om og planene for fortetting med flerkjernet senterstruktur er i hovedsak riktige, men det er viktige punkter som må oppfylles om prosessen skal lykkes:

Proessen må være styrt av folkevalgte og offentlige organer

En fortetting som i hovedsak styres av tomtespekulasjon og maksimert fortjeneste blir lett en dårlig fortetting, hvor viktige kvaliteter som grøntområder, biologisk mangfold og bokvalitet ikke blir vektlagt. Det vil også presse boligprisene oppover. Om boligene blir for dyre, eller er uegnede, risikerer vi at mange, og spesielt familier, velger å bosette seg perifert - ofte i omegnskommunene. Det er det motsatte av fortetting.

Fortetting med forrang for biologisk mangfold

I fortettingsområdene må grøntområdene ikke bare bli sterile plener og bed, men også være velegnet for et rikt plante- og dyreliv. Trær, buskas og kratt fungerer som hjem for en rekke dyrearter og i bakken under dem lagres mye karbon. De må i størst mulig grad bevares.

Grønne korridorer må etableres, så både barn og voksne får kort vei til naturopplevelser i nærmiljøet:

- **Naturvernforbundet Hordaland mener det bør etableres en grønn korridor på tvers av Bergensdalen fra Fjøsanger til Natthland i sammenheng med utbyggingen på Mindemyren.**

Det er problematisk at det i stor grad er i Bergensdalen, den biologisk sett rikeste delen av byen, at mye av fortettingen så langt har funnet finner sted. Utbyggingene rundt bybanestoppene i Fana skjer f.eks. i biologisk sett svært rike områder.

NVH ønsker derfor at flere alternativer til fortetting rundt bybanestoppene etableres - se våre punkt om Kollektive stamtraséer og utbygging på "døde flater". Dette vil gjøre det lettere å unngå nedbygging av spesielt bevaringsverdige naturmiljøer langs bybanetraséene.

NVH vil ha krav om grønne tak, inspirert av gjeldende krav i København:

NVH foreslår et nytt punkt i Bestemmelser og retningslinjer

§ 19, Klimatilpasning, risiko og sårbarhet:

Nye kommunale bygg, og kommunale bygg som renoveres, med en takvinkel på under 30 grader, skal ha grønne tak. I den grad det er mulig skal også nye private bygg, med en takvinkel under 30 grader, ha grønne tak. Det grønne taket skal være laget for å gi et rikt mangfold av planter, insekter og andre dyr. I stedet for planter, kan huseier også velge å ha solenergi på taket. I verneverdige bystrøk kan det gjøres unntak fra disse reglene.

En viktig grunn til at NVH støtter prinsippet om fortetting, er at vi totalt sett får bedre muligheter til å verne natur og landskap når bebyggelsen konsentreres i stedet for å spres utover. For å understreke hvor viktig det er å bevare vårt biologiske mangfold, foreslår vi at dette blir ført opp som et eget punkt i § 1 i Bestemmelser og retningslinjer - se samlet oversikt over konkrete forslag helt bakerst.

Viktige punkter for vern av biologisk mangfold, natur og landskap:

- Ingen utbygging i truede naturtyper og biotoper for rødlistede arter
- Ingen nedbygging av matjord
- Myrer er svært effektive karbonlagre, og må ikke røres. Ødelagte myrer skal rehabiliteres for å stoppe fortsatt karbonlekkasje
- Våtmarksområder er spesielt viktig for naturmangfoldet og som lager for vann (flomdempende funksjon) og karbon, men er truet fra mange kanter (grøfting, nedbygging m.m.). Vernet av våtmarksområder må derfor bli langt sterkere.
- Ingen utbygging i byfjellsonen – både over og under 200 metersgrensen
- Vern av fuglelokalteter

Om virksomhet kan føre til tap av mangfold, skal dette kompenseres:

Forslag til tilføyelse i §10.1 Naturmangfold

“Arealplaner og søknad om tiltak skal vurdere konsekvenser for naturmangfold og blågrønne strukturer.”

Forslag til tilføyelse: *For å forebygge mulig tap av biologisk mangfold skal kompenserende tiltak treffes, som reetablering av natur.*

Flere forslag om naturmangfold og vern - se oversikt over endringsforslag bakerst

Nybygging bør skje på “døde flater”

Å bygge ned matjord, enger eller eplehager er en handling vi ikke kan gjøre om, den fører til uopprettelig tap. I prinsippet bør fortettingen derfor være sk. arealnøytral; i størst mulig grad skje på “døde flater”. Eksempler på dette er bl.a.

- Parkeringsplasser
- Veier (vanligvis som overbygg)
- Nye etasjer på toppen av eksisterende bygg
- Kaier og havneområder

Vi vil peke på at mange store næringsbygg i Bergen kun har en eller to etasjer, og dermed en dårlig arealutnyttelse. Det gjelder bl.a. mange lagerbygg i Åsane og Ytrebygda. Her bør det komme tiltak og retningslinjer som sikrer mer samfunnsgavnlige bruk.

Nye byområder med mange boliger

Mange tusen prosjekterte boliger i uegnede områder er tatt ut av KPA (Vårheia, Dyngeland). Det er absolutt et riktig valg, men gjør det enda mer krevende å finne plass langs bybanetraseer og eventuelle nye, kollektive stamruter (se eget punkt).

For å kjøle ned prisene, anbefaler vi at flere, store byområder med mange boliger i sentrale strøk blir etablert samtidig. Erfaring fra andre byer (f. eks. Trondheim, Kristiansand, Drammen) viser at et stort antall nye boliger som slippes på markedet i et begrenset tidsrom, presser prisene ned. Utfylling og deponering av masser i fjorden er et betydelig miljøproblem og må i størst mulig grad unngås.

Funksjonsblanding: For at de nye boligområdene ikke skal bli rene bo-ghettoer, må det også legges til rette for passende næringsvirksomhet, barnehager og skoler. Dette skaper et levende miljø der folk lettere kan trives. Vi bør få mer fleksible regler for å kunne omgjøre bolig til næring eller omvendt når behovene endrer seg.

Pris og størrelse er ikke alt: Mange kan bo på et begrenset areal om de likevel har det boligen ikke rommer i sin umiddelbare nærhet - i det offentlige rom. For å gjøre nye, sentrale byområder gode for barnefamilier, bør utbyggerne få krav om å bygge et spesifisert minimum av:

- Felleslokaler som kan brukes til ulike sammenkomster, både private og åpne.
- Felles gjesterom som beboerne kan disponere / leie ved behov.
- Felles verksteds- og hobbyrom.
- Felles gatetun, parker og lekeplasser, som ikke er plassert i skyggefullt "restareal".

Bydelenes kjøpesentra bør forvandles **fra privat senter til offentlig sentrum**. NVH støtter tanken om å lage småbyer av bydelssentra, hvor bymessige boliger og offentlige institusjoner tilføres den eksisterende handelsvirksomheten.

Naturvernforbundet ber om at det blir tegnet inn **bilfrie sentrumssoner** i plankartet.

Fjern krav om parkeringsplasser for boliger i fortettingsstrøk.

I høringsforslaget er det kun for sonen Sentrum (S1 + BY 1) at kravet om parkeringsplass for nye boliger er en maksimumsgrense, d.v.s. at utbygger kan sløyfe parkeringsplasser (med unntak for handikappede, varelevering etc.) om hun ønsker dette. Det bør ikke være et krav at bygging av nye boliger i fortettingssoner medfører plikt til å bygge parkeringsplasser til beboerne. Dette driver opp boligprisene, tar av det begrensede arealet og stimulerer til bilbruk.

NVH foreslår endring i "Bestemmelser og retningslinjer", Tabell for parkeringsplasskrav: Minimumstallene for boliger strykes i sonene "Sentrumskjerner" og "Byfortettingssoner". I disse sonene skal det, på samme måte som i sonen "Sentrum", kun angis maksimumstall.

Flere endringsforslag i Tabell for parkeringsplasskrav - se samlet oversikt bakerst.

Et kollektivt transportnett av høy kvalitet - i stedet for mer veikapasitet

a) Kollektive hovedtraséer for byutvikling

Det er først og fremst langs Bybanen det har vært fokusert på fortetting. Naturvernforbundet Hordaland foreslår at også andre kollektive reisemåter, som buss og båt blir sterkere vektlagt i byplanleggingen.

Bergen bør definere og etablere kollektive hovedtraséer. Langs disse skal en hovedtyngde av fortettingen skje. I tillegg til Bybanen, vil dette gjelde buss og, på kortere avstander, båt. For byutviklingen er det avgjørende at disse hovedtraséene blir betraktet som like bindende som bybanelinjer, og at bussen får mest mulig separat kjørevei/-felt på sine traséer.

- **På firefelts veier skal ett kjørefelt i hver retning være kollektivfelt. Dette må sikres i reguleringsplaner.**

Frekvensen på buss- og båtruter som er definert som kollektiv stamtrasé bør være tilnærmet som for Bybanen.

Ved at en større del av fortettingen kan skje langs andre kollektive hovedtraséer enn Bybanen oppnår vi at:

- det blir lettere å nå målene om omtenksom fortetting. Om det er vanskelig å få til en fortetting av høy kvalitet rundt noen bybanestopp (f. eks. på grunn av tap av biologisk mangfold), kan man lettere finne alternativer langs buss eller båttraséene.
- presset på tomteprisene kan avta når det blir flere aktuelle fortettingsområder

I tillegg til de vanlige bybanelinjene, bør det etableres egne lynlinjer hvor formålet ikke er fortetting, men rask transport og avlastning for vei og de vanlige, mer langsomme bybanelinjene. NVH ber om at det, i tillegg til de planlagte linjene, etableres lynlinjer for høy hastighet og med få stopp på disse strekningene:

- Mindemyren - Lagunen
- Bergen Sentrum - Eidsvåg

Bygging av lynlinjer skal først skje etter at den «vanlige» bybaneutbyggingen er gjennomført. Nå må man sikre at man ikke ødelegger muligheten for at dette kan skje i en senere fase.

b) Stans i all motorveibygging

Vi i Naturvernforbundet Hordaland understreker at den gode satsingen på sykkel, gange, kollektivtransport, hele idéen om Gåbyen, undermineres av fortsatt utbygging av nye motorveier. Dette er det stikk motsatte av å fortette; nye muligheter for rask transport for privatbil over store avstander vil uvegerlig oppmuntre til uønsket byspredning.

Fortsatt motorveibygging i Bergen må avvises fordi det betyr:

- økt biltrafikk
- **mer mikroplast** i naturen: Slitasje på bildekk står for mer enn halvparten av våre samlede utslipp av mikroplast. Her er el-biler like skadelige som fossilbiler.
- nye utslipp av klimagasser. Med de kuttene vi må ta, bør det være utenkelig å sette i gang prosjekter som ikke senker, men tvert imot øker klimagassutslippene. Utslippene vil både komme fra bilene og fra selve byggingen og vedlikeholdet, særlig om anleggene ødelegger myrer og våtmarksområder, som lagrer store mengder karbon.
- økte utslipp av farlige stoffer som NOX og svevestøv
- store massedepoier
- sløsing med areal: Store områder endrer karakter og blir til vei, veikryss og parkeringsplasser. Dette betyr bl. a. store tap av biologisk mangfold.
- uønsket byspredning og overetablering av boliger i omegnskommunene. Presset for å etablere boligområder i perifere strøk med nærhet til motorvei, men med dårlig kollektivtilbud, vil øke. De bilbaserte kjøpesentrenes posisjon vil styrkes.

Ringvei øst

NVH vil spesielt understreke at Ringvei øst i svært liten grad vil føre trafikk vekk fra det sentrale Bergen. Beregninger viser at kun 11% av trafikken gjennom Bergensdalen er gjennomgangstrafikk. Resten er trafikk fra eller til sentrale byområder, eller trafikk mellom disse.

Statens Vegvesen slår tydelig fast at "Uten økte restriksjoner bidrar konseptet lite til å redusere trafikken i Bergensdalen" (Utredning om Ringvei øst, kapittel 4 punkt 5). Samtidig slår man greit fast at Ringvei øst ikke er et klimatiltak (Kapittel 4, punkt 4).

Motorveiprojektet Ringveg øst/E39 nord i Åsane bryter fullstendig med Bergen Kommunes mål om redusert biltrafikk. En oppgradert to-felts vei bør utredes i stedet.

c) Ingen ny rullebane på Flesland

Flytrafikken står for halvparten av klima-skadeeffekten av nordmenns samlede reiser. Området som er holdt av til en rullebane 2 på Bergen Lufthavn, må frigjøres.

Oversikt over forslag til endringer i Bestemmelser og retningslinjer

Våre forslag er vist i kursiv.

Tilføyelse til §1 Formål og virkeområde

Nytt punkt: *Ivareta og styrke biologisk mangfold.*

Endring av § 18.5 Energi og klima

“Myr og våtmark skal i størst mulig grad bevares”.

Endres til:

Myr og våtmark skal bevares.

Endring av avstandsgrenser i § 6.1 Forbud mot tiltak langs sjø og vassdrag

Ytre fortetningsone 50 meter

Fritidsbebyggelse 50 meter

“Øvrige arealkategorier” 50 meter

Tilføyelse til §10.1 Naturmangfold

“Arealplaner og søknad om tiltak skal vurdere konsekvenser for naturmangfold og blågrønne strukturer.”

Forslag til tilføyelse:

For å forebygge mulig tap av biologisk mangfold skal kompensierende tiltak treffes, som reetablering av natur.

Nytt punkt i § 19, Klimatilpasning, risiko og sårbarhet

Nye kommunale bygg, og kommunale bygg som renoveres, med en takvinkel på under 30 grader, skal ha grønne tak. I den grad det er mulig skal også nye private bygg, med en takvinkel under 30 grader, ha grønne tak. Det grønne taket skal være laget for å gi et rikt mangfold av planter, insekter og andre dyr. I stedet for planter, kan huseier også velge å ha solenergi på taket. I verneverdige bystrøk kan det gjøres unntak fra disse reglene.

Tilføyelse i § 26.1.3 Bebyggelse og anlegg

Nettverket av byrom og grønne strukturer skal være variert og sammenhengende, og utformes med vegetasjon og vann som grunnlag for rekreasjon og aktivitet. *Grøntstrukturer skal utformes målrettet for å styrke biologisk mangfold.*

Nye punkter i § 27.5

1 - Det skal ikke etableres idrettsanlegg i naturområder.

2 - Det er ikke lov å etablere nye kunstgressmatter om dette kan føre til utslipp av mikroplast.

Nytt punkt i § 29 Grønnstruktur

5. Som en del av byromsanalyser skal man kartlegge og søke en styrking av grøntstruktur der det er mulig. Ved tap av naturmangfold skal man i størst mulig grad kompensere for dette, som ved styrking av nærliggende grøntstruktur med positiv virkning for biomangfold.

Endring i § 32.1 Sjø og vassdrag

Tiltak som forutsetter arealbruksendringer, senkning, utfylling eller andre vesentlige inngrep i vassdrag *tillates bare dersom andre, særlig viktige miljøhensyn veier tyngre. Tiltaket skal ha hjemmel i reguleringsplan.*

Endringer i Tabell for parkeringsplasskrav

- Tillat å bygge boliger uten p-plass:

Minimumstallene for boliger strykes i sonene “Sentrumskjerner” og “Byfortettingssoner”.

I disse sonene skal det, på samme måte som i sonen “Sentrum”, kun angis maksimumstall.

- Normtall for kontor, hotell, skole og universitet bør justeres ned.

Begrunnelse:

Det er ingen logisk grunn til at normtallene for virksomheter av denne typen (minimal transport av varer, folk kommer på egne ben, gode kollektivforbindelser) skal være høyere i Sentrumskjerner og Byfortettingssone enn i Sentrum (S1 + BY1). De bør justeres ned til samme nivå som Sentrum (S1 + BY 1) for å gi minimal bilbruk og god effekt av fortettingen.

Med vennlig hilsen

NATURVERNFORBUNDET HORDALAND

Øystein Lunde Heggebø
Leder

Gabriel Fliflet
Styremedlem